

In gesprek over Liegen

Een leugentje om bestwil, dat mag toch wel? Of is het vroeger of later toch: al is de leugen nog zo snel... Ach, iedereen doet het, je hoeft de krant er maar op na te slaan of even het Journaal te kijken. De wereld is vol met mensen die de boel flessen – het is wellicht de enige manier om ergens te komen, onze maatschappij kan toch niet meer zonder? En wie weet, misschien heeft liegen ook zijn goede kanten... We gaan er met elkaar over in gesprek.

Inleiding

Een veelgehoorde groet is de vraag: 'Hoe gaat het?' Soms roept iemand het over straat als je voorbijfietst, of stelt de vraag terwijl jullie karretjes in de supermarkt elkaar kruisen.

- Wat vindt u van deze groet? Gebruikt u deze groet zelf ook, of zegt u liever iets anders wanneer u iemand ontmoet?

Esther van der Panne schrijft op pag. 3: "... ik heb minstens twee keer 'goed' gezegd in antwoord op de vraag 'hoe gaat het?', terwijl 'zo-zo' een eerlijker antwoord is. Maar dat vind ik niet echt een leugen."

- Geeft u altijd eerlijk antwoord op de vraag ‘Hoe gaat het?’ Waarom wel/ waarom niet?
- Hoe denkt u over de uitspraak van Esther van der Panne?
- Vraag eens aan elkaar ‘hoe het gaat’ en neem de tijd om elkaars antwoorden te horen.

Liegen in de Schrift

‘Liegen’ is in de Bijbel geen onbekend fenomeen. Al in het eerste bijbelboek komt het meerdere malen voor. Een bekende ‘leugenaar’ is stamvader Jakob.

- Lees met elkaar een gedeelte uit Genesis 27:

Toen Isaak oud geworden was en hij niet meer kon zien, riep hij Esau bij zich, zijn oudste zoon. Hij zei tegen hem: ‘Luister, ik ben oud, iedere dag kan voor mij de laatste zijn. Neem daarom je jachtgerei, ga het veld in en schiet een stuk wild voor me. Maak dat voor me klaar zoals ik het lekker vind en breng me dat te eten; het zal mij de kracht geven om je te zegenen voordat ik sterf.’

Rebekka had gehoord wat Isaak tegen zijn zoon Esau zei, en nadat Esau weg was gegaan, zei ze tegen haar zoon Jakob: ‘Ga naar de kudde en zoek twee malse bokjes voor me uit. Die maak ik dan voor je vader klaar zoals hij het lekker vindt. Daarna breng jij ze je vader te eten, en dan zal hij jou voor zijn dood zegenen.’ Jakob wierp tegen: ‘Maar Esau is toch helemaal behaard, terwijl ik juist een gladde huid heb! Misschien raakt vader me aan, dan zal hij me een bedrieger vinden en breng ik een vloek over me in plaats van zegen.’ Maar zijn moeder zei: ‘Die vloek moet mij dan maar treffen, mijn zoon. Doe nu wat ik zeg en ga die bokjes voor me

halen.’ Dus ging hij ze halen en bracht ze naar zijn moeder, en zij maakte ze klaar zoals zijn vader het lekker vond. Toen pakte Rebekka kleren van haar oudste zoon Esau, en die liet ze haar jongste zoon Jakob aantrekken. En over zijn handen en over zijn gladde hals trok ze het vel van de bokjes. Hierna overhandigde ze Jakob het smakelijke gerecht dat ze had klaargemaakt, met brood erbij.

Zo ging hij naar zijn vader. ‘Vader,’ zei hij. ‘Ja, mijn zoon,’ zei Isaak, ‘wie ben je?’ Jakob antwoordde zijn vader: ‘Ik ben Esau, uw eerstgeboren zoon. Ik heb gedaan wat u me hebt gevraagd. Kom, ga overeind zitten en eet van wat ik heb geschoten; dat zal u de kracht geven om mij te zegenen.’ ‘Hoe heb je zo snel iets kunnen vinden, mijn zoon!’ zei Isaak. En hij antwoordde: ‘Doordat de HEER, uw God, alles zo gunstig voor me liet verlopen.’ Toen zei Isaak tegen Jakob: ‘Kom eens wat dichterbij, mijn zoon, zodat ik kan voelen of je inderdaad mijn zoon Esau bent of niet.’ Jakob kwam dichterbij zijn vader staan en deze betastte hem. Het is Jakobs stem, dacht hij, maar het zijn Esaus handen. Omdat Jakobs handen even behaard waren als die van zijn broer Esau, herkende Isaak hem niet en dus zegende hij hem. ‘Ben je echt mijn zoon Esau?’ vroeg hij nog. ‘Ja,’ antwoordde Jakob. Toen zei hij: ‘Zet het wildbraad dan dichterbij me, zodat ik ervan kan eten, mijn zoon, en de kracht vind om je te zegenen.’ Jakob zette het dichterbij hem en Isaak at ervan. Ook bracht hij hem wijn, en hij dronk ervan. Toen zei Isaak tegen Jakob: ‘Kom eens dichterbij, mijn zoon, en kus me.’ Hij kwam dicht bij hem staan en kuste hem. Toen Isaak zijn kleren rook, sprak hij de zegen over hem uit.

Toen kwam Esau thuis van de jacht. Ook hij maakte een smakelijk gerecht klaar en bracht het zijn vader. ‘Wie ben jij?’ vroeg zijn vader Isaak hem. ‘Ik ben het, Esau, uw zoon, uw

eerstgeborene.’ Toen schrok Isaak hevig en zei: ‘Maar wie was het dan die mij net een stuk wild heeft gebracht dat hij geschoten had? Ik heb ervan gegeten voordat jij kwam en ik heb hem gezegend. En die zegen zal op hem blijven rusten!’ Toen Esau dat van zijn vader hoorde, slaakte hij een wilde, wanhopige kreet en hij smeekte zijn vader: ‘Zegen mij, zegen ook mij, vader!’ Maar Isaak antwoordde: ‘Je broer is me komen bedriegen en is er met jouw zegen vandoor gegaan.’ Toen zei Esau: ‘Niet voor niets heet hij Jakob: hij heeft me nu al twee keer beetgenomen. Eerst heeft hij me mijn eerstgeboorterecht afgenomen en nu ook nog mijn zegen!’ Van toen af haatte Esau zijn broer, en hij zei bij zichzelf: Het duurt niet lang meer of de dagen van rouw om mijn vader breken aan, dan vermoord ik Jakob. Toen Rebekka vernam wat haar oudste zoon Esau van plan was, liet ze haar jongste zoon Jakob bij zich komen. ‘Luister,’ zei ze, ‘je broer Esau zint op wraak, hij wil je vermoorden. Doe daarom wat ik zeg, mijn zoon: vlucht onmiddellijk naar mijn broer Laban in Charan. Blijf voorlopig bij hem, totdat de woede van je broer bedaard is’.

Probeer, naar aanleiding van de tekst, met elkaar de volgende vragen te beantwoorden:

- Wie bedriegt Jakob?
- Wat levert het hem op?
- Kunt u zijn bedrog relativieren, of juist niet?

Marga Haas schrijft op pag. 12 dat Jakob zelf ook slachtoffer wordt van bedrog als hij zijn toevlucht zoekt bij Laban.

- Hoe denkt u over Labans bedrog? Had Jakob dit verdiend?

- Een van de stamvaders is een leugenaar. Op welke manier kan hij dan nog een voorbeeld zijn voor het volk dat hij uiteindelijk voort zal brengen?
- Wat betekent het voor u dat verhalen over bedrog ook een plaats hebben gekregen in de Bijbel?

Wie kun je nog vertrouwen?

Het lijkt wel of de wereld steeds onbetrouwbaarder wordt... Als je in de krant leest over onderzoeksfraude, hoge ambtenaren die schimmige zaken regelen, over Wikileaks en Offshore leaks...

- Wat zijn uw gedachten als u dergelijk nieuws leest of hoort?
- Bekijk met elkaar het 'leugenlijstje' op pag. 2. Welke leugens vindt u erg, welke minder? Waarom?

'Als je goed kijkt, liegt iedereen' is de titel van het artikel op pag. 4 en 5.

- Bent u het hiermee eens?
- Heeft u als kind geleerd om niet te liegen? Op welke manier leerde u dit en lukte het u zich er aan te houden?

Liegen is niet altijd verkeerd, betoogt Bram Grandia. Hij noemt op pag. 10 en 11 een aantal voorbeelden.

- Welke redenen kunt u aandragen om te zeggen 'liegen is niet altijd verkeerd'?
- Kunt u, naast de genoemde voorbeelden, nog meer voorbeelden noemen van situaties waarvoor dit geldt?

Liegen over leed

Columniste Agnes Grond vertelt over haar vader die niet spreken wilde over 'ziekte, narigheid of dood'. Het was niet opbouwend, je had er niets aan, zo waren zijn argumenten.

- Herkent u deze houding bij mensen om u heen? Of misschien bij uzelf?
- Kunt u redenen bedenken waarom mensen het moeilijk vinden te spreken over leed?

Lees met elkaar het gedicht 'liedje' van Judith Herzberg op pag. 8 en deel uw reacties op het gedicht.

Tot slot

Besluit deze bijeenkomst door elke deelnemer een oprecht, waar en warm antwoord te laten geven op de vraag 'wat bewondert u in degene die naast u zit?'

Schrijf de antwoorden op een ansichtkaart, die de ander als groet en bemoediging mee naar huis kan nemen.

Annemarie Roding, predikant in de Protestantse Kerk en geestelijk verzorger bij Careyn

---

Voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad kunt u een mailtje sturen naar: kio@pkn.nl.

Voor een abonnement op *Open Deur*, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken kunt u contact opnemen met:

Boekencentrum uitgevers, tel. (079) 362 86 28, www.open-deur.nl

